

Den palliative indsats i DK - hospicers opgaver og ansvar for den samlede udvikling?

Hospice Forum Danmark

Årsmøde 2009

Helle Timm

mag.art, ph.d, chef Palliativt Videncenter

Disposition:

Formål, udfordringer og perspektiver

- Hospice internationalt
- Hospice i Danmark
- Palliativt Videncenter

Dobbelt mål – hvilke midler?

Det individuelle forløb:

- At skabe rammer for og indhold i det bedst mulige palliative forløb for det enkelte uhelbredeligt syge menneske og dets nærmeste

Alle forløb:

- At sikre en professionel palliativ indsats for uhelbredeligt syge og deres pårørende – uanset hvor den sidste tid tilbringes?

Hospice internationalt - historiske betingelser for døden og det at dø

	Traditionelle samfund	Moderne samfund	Senmoderne samfund
Kropslige betingelser	Døden kommer hurtigt og ofte	Døden er skjult	Døden er forlænget
Sociale betingelser	Lokalt fællesskab	Offentlig institution	Både offentligt og privat
Autoriteter	Religiøse i bred forstand	Medicinske	Individet

Tony Walter (1994): The Revival of Death. London: Routledge

Hospice internationalt

- historisk og samfundsmæssigt bestemt

- 1. generation: Herberg – middelalderen (fra 11-1200 - ca. midt 1800 tallet)
- 2. generation: Moderne hospice – det moderne samfund (slutningen af 1800 tallet – efter 2. verdenskrig)
- 3. generation: Sen-moderne hospice (fra 1950erne -)

Gammel mand, Almindeligt Hospital, Hans Henningsen 1905

Hospice internationalt - fra 1950erne og frem

- Den moderne hospicebevægelse; UK 1950erne –
- Dame Cicely Saunders, Elisabeth Kübler-Ross
- Udviklingen af den palliative indsats i UK
- EAPC – European Association for Palliative Care, Hvidbog 2008 (findes på nettet)
- Udviklingen af palliation i Norden

David Clark & Jane Seymour (1999): Reflections on Palliative Care, Open University Press, Buckingham

Omsorg. Nordisk tidsskrift for palliativ medicin: Palliasjon i Norden, nr. 2/2004, 21. årgang

Hospice internationalt, udfordringer

- **Medikalisering**
(døden kræver en diagnose og vi kan behandle meget)
- **Institutionalisering**
(standardisering , effektivitet og rutiner)
- **Selvtilstrækkelighed**
(de gode eksempler nok i sig selv)
- **Ulighed**
(internationalt, regionalt, lokalt og socialt)

SKÆBNEN, Jørgen Haugen Sørensen,
Galleri Veggerby

Hospice internationalt, udfordringer - selvtilstrækkelighed

”...however, a paradoxical picture begins to emerge. For there are hints here that the constant control of the pain is being extended to the constant control of the patient, who is no longer required to articulate her needs, but can expect these to be anticipated in advance by someone else. Within this methodology the desired-for relief of pain could be seen to also relieve the patient of personal autonomy”.

Clark, D. (1999) 'Total pain' disciplinary power and the body in the work of Cicely Saunders, 1958-1967. *Social Science & Medicine*, Vol. 49, no.6:727-736.

Hospice internationalt, udfordringer - forskelle og uligheder

Hospice nationalt mål - og midler?

Mål: Hospicer i DK

”...fælles mål, at yde døende medborgere en værdig afsked med livet – i gode, rolige omgivelser og med omsorgsfuld, smertefri pleje”

Mål: Hospice Forum DK

”...arbejder på at udbrede kendskabet til hospicetanken og på at forbedre vilkårene i DK for uhelbredeligt syge, døende mennesker og deres pårørende.

De frivilliges arbejde er et vigtigt element...”

Hospice nationalt

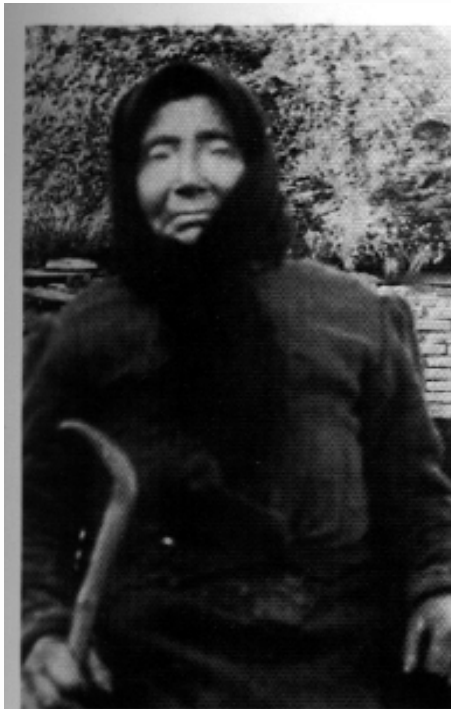
- historisk og samfundsmæssigt bestemt

- 1992 – 1999:
fem hospicer
- 2004 – 2008:
syv hospicer + tre planlagte
- Hvad er det hospicer skal?
- Dominerende diskurser
- Den politiske udvikling
- Aktører i feltet
- Hospiceloven (2000)
- Driftsoverenskomster (2005)
- Hvad er det hospicer kan?

Hvormange dør af hvad, hvor

- 55.000 om året (2005), ca. 44.000 af uhelbredelig sygdom, ?? med palliative behov?
- Langt de fleste (ca. 37.000) dør af kroniske sygdomme som: hjerte-karsygdomme (44%), kræft (42%) og luftvejs- og lungesygdomme (14%)
- Ca. 25 % dør i eget hjem, 55% på sygehus og ca. 18 % på plejehjem (inkl. ca. 1000 om året på hospice)

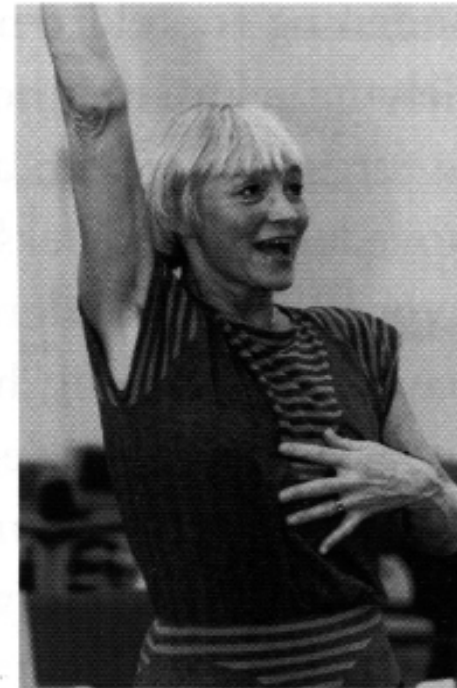
Ældredødelighed

1895

1960

1997

65-årige mennesker i forskellige tidsepoker. Foto 1997: Preben Søborg.

Anne Leonora Blaakilde (1999): Den store fortælling om alderdom,
Munksgaard

Hospice nationalt, udfordringer

Medikalisering

- Kræftpatienters lange behandling og korte død?
- Andre sygdomme?

Institutionalisering

Selvtilstrækkelighed

Ulighed/forskelle

- Dokumentation, udforskning, inspiration, forandring af det store væsen?

Palliativt Videncenter

Strandboulevarden 47 B, 1.

2100 København Ø

www.pavi.dk

ht@pavi.dk

Palliativt Videncenter

Formål og målgruppe (2009 – 2011)

- Formålet med videncenteret er at sikre udvikling, høj faglig kvalitet og spredning af viden i den samlede palliative indsats...
og fremme samarbejde og erfarings- og vidensudveksling mellem alle aktører inden for det palliative område i DK.
- Målgruppen er alle professionelle i det palliative felt (praktikere, undervisere og forskere)

Baggrund

Samarbejde mellem:

- Dansk Selskab for Palliativ Medicin
- Foreningen for Palliativ Indsats i DK
- Hospice Forum Danmark
- Ledere af hospice, palliative teams og –enheder i DK
- Kræftens Bekæmpelse (1,5 mio.)
- TrygFonden (8 mio.)

Proces, finansiering og samarbejdsaftaler

Bestyrelse

- Mogens Hørder,
- Gurli Martinussen,
- Johanne Bratbo,
- Tove Vejlgaard,
- Tove Videbæk

Opgaver

- Hjemmeside
- Kortlægning af eksisterende udbud og praksis (database + DMCG)
- Udvikling af best practice på alle niveauer
- Forsknings- og udviklingsprojekter

- Besøgsrunde
- Netværk og arbejdsgrupper, workshops og seminarer
- Projektbeskrivelser og ansøgninger

Udfordringer for et videncenter?

- At give døden en anden plads i livet (end som fejltagelse)
- Palliation som fagområde eller speciale?
- Skelnen mellem basis- og specialistniveau?
- Hospice som ideal?
- Palliation og andre uhelbredelige sygdomme end kræft?
- Død og palliation i kræftfeltet?
- Dødshjælp?
- Hvornår bør/kan den palliative indsats starte?
- Hvem bør/kan være målgrupper?
- Faglighed og tværfaglighed?
- Hvad kan et videncenter rykke ved? Hvad kan I bruge det til?

www.pavi.dk

